

Böyük zəfər

1920-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Sovet Rusiyası tərəfindən işğal edilməsindən sonra tarixi torpaqlarımızın xeyli hissəsi qonşu Sovet Respublikalarına verildi. Bu azmış kimi Sovet milli siyasəti adı altında Qarabağın Dağlıq hissəsində Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti (DQMV) adı altında bir qurum yaradıldı. Bununla da o zaman çox mübahisələr və gərginliklər doğuran Dağlıq Qarabağ problemi əsasən "həll edilmiş oldu". Bu isə gələcəkdə Ermənistanın və ona himayə edənlərin Qarabağ kartından öz məqsədləri üçün istifadə etməsinə zəmin yaradaraq, gələcək münaqişənin əsasını qoydu.

XX əsrin sonlarında baş verən hadisələr bunu tamamilə təsdiq etdi. Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçı siyasəti milyonlarla azərbaycanlının taleyinə ciddi təsir göstərdi. Nəticədə yüz minlərlə azərbaycanlı öz doğma torpaqlarından çıxarıldı, qətlə

Respublikası müstəqil, demokratik, hüquqi dövlət dövlət olmaqla ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün hər bə yolunu üstün tutdu. Azərbaycan Respublikası 27 sentyabr

yetirilirdi.

Bəli, XX əsrin 80 -ci illərində bu münaqişə yenidən alovlandı. Ermənistan Azərbaycanın tarixi torpaqlarına açıq formada ərazi iddiaları ilə çıxış etmiş və ölkəmizə qarşı hərbi təcavüzə başlamışdı. Bu elə bir dövrə təsadüf edirdi ki, Azərbaycanda hərəmçilik hökm sürürdü. Bundan istifadə edən Ermənistan torpaqlarımızın 20% - ni işğal etmişdi. Eyni zamanda, Ermənistanın həyata keçirdiyi etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində 1 milyondan artıq azərbaycanlı öz doğma yurd-yuvasından didərgin düşmüşdü.

Birinci Qarabağ müharibəsi atəşkəs müqaviləsi ilə başa çatdı, lakin bundan sonra da ermənilər cinayətkar əməllərindən əl çəkmir, cəbhə xəttində tez-tez gərginlik yaradır, təxribatlar törədirdilər. Buna səbəb isə danışıqlar prosesinin qəsdən uzadılması, heç bir nəticə verməməsi, işğala son qoyulmaması idi.

Ermənistanın problemin siyasi yolla tənzimlənməsi çərçivəsində işğal etdiyi əraziləri siyasi - danışıqlar yolu ilə azad etməkdən imtina etməsi, beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq ərazi bütövlüyünü təmin etmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasını hərbi güc tətbiq etmək məcburiyyətində qoydu. Azərbaycan

2020-ci il tarixli fərmanı ilə 2020-ci il 28 sentyabr saat 00:00-dan ölkənin bütün ərazilərində hərbi vəziyyət elan etmiş, 28 sentyabr 2020- ci il tarixli sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında qismən səfərbərlik elan edilmişdir.

Adi günlərdən biri olan 2020-ci ilin 27 sentyabrı artıq tarixə döndü və şanlı zəfər tariximizin başlanğıcına çevrildi. 44 günlük Vətən savaşı tarixi boyu qürur mənbəyimiz olaraq qalacaq. İlk gündən Azərbaycan Respublikasının silahlı qüvvələri tərəfindən baş vermiş əks hücum əməliyyatı uğurla həyata keçirilməyə başladı. Prezident İlham Əliyevin başçılığı ilə qurulan tam nizami ordu 30 ildə möhkəmləndirilmiş əraziləri 44 gün ərzində darmadağın etməyə nail oldu. Bu vətən savaşı təkə Ermənistanı yox, eyni zamanda bütün dünyanı heyrətə gətirdi. Dünya Azərbaycan ordusunun nəyə qadir olduğunu şahidi oldu. 44 gün davam edən vətən savaşındakı qələbə Azərbaycan xalqının gücünün, birliyinin nəticəsi idi.

Vətən müharibəsi zamanı bizim itirdiklərimiz də oldu, qazandıqlarımız da. Müharibədə qazandığımız nailiyyətlər Azərbaycan ordusunun gücü ilə yanaşı, ölkə rəhbəri tərəfindən aparılan uğurlu diplomatik siyasətlə bağlı idi. Azərbaycan xalqı 30 illik dövr ərzində işğalla barışmadı. Ərazi

bütövlüyümüzü bərpa etmək üçün sarsılmaz əzm göstərdi. Prezident İlham Əliyevin dövründə yetişən, formalaşan vətənpərvər gəncliyimiz vətəni qorumaq üçün hər cür fədakarlığa hazır olduqlarını dənə-dənə sübut etdi.

2020-ci ilin iyul ayında Ermənistan Azərbaycanla dövlət sərhədinin Tovuz istiqamətində təxribat törətdi. Təxribatın qarşısı Azərbaycan ordusu tərəfindən qətiyyətlə alındı. Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlıq salnaməsinə bir döyüş də -Tovuz döyüşləri qızıl hərflərlə yazıldı. Ordumuzun böyük zəfərə doğru irəliləməsi 2016-cı il Aprel döyüşlərindən, 2018-ci ildə Naxçıvanda uğurla həyata keçirilən Günnüt əməliyyatından və 2020-ci il Tovuz döyüşlərindən keçir. Xüsusilə atəşkəsin imzalanmasından 22 il sonra başlanan Aprel döyüşlərində Ermənistan ordusu ağır zərbələr aldı. Bununla da "yenilməz, qüdrətli" Ermənistan ordusu mifi darmadağın edildi. Aprel döyüşləri bir daha göstərdi ki, Azərbaycan Ordusu düşmənin hər cür hücumlarının qarşısını almağa qadirdir. Tovuz döyüşləri isə ölkəmizdə xalq və prezident, xalq və ordu birliyinin təcəssümünə çevirildi. Tovuz döyüşləri Ermənistanın hərbi gücsüzlüyünü, onun geosiyasi nüfuzunun zəifliyini və Azərbaycan ordusu qarşısında məğlub olacağını bir daha göstərmiş oldu. İstər Aprel döyüşləri, istərsə də Tovuz döyüşləri xalqımızın döyüş ruhunun, qələbə əzminin nə qədər yüksək olduğunu nümayiş etdirdi.

Beləliklə də, ordumuzun Aprel döyüşləri, Tovuz döyüşləri, uğurlu Günnüt əməliyyatı Azərbaycanın vətən müharibəsində qazanmış olduğu Böyük Zəfərin başlanğıcı, ilk qılgıncıları idi. Azərbaycan 2020-ci ilin 27 sentyabrında başlamış və 44 gün davam etmiş II Qarabağ müharibəsini zəfərlə başa çatdırdı. 44 günlük vətən müharibəsi Azərbaycanın 200 ildən sonrakı tarixinin ilk qələbəsi idi. Öz doğma yurdlarına qayıtmaq istəyən Azərbaycan vətəndaşlarının uzun müddətli həsrətinə son qoyuldu. 2023- cü il sentyabrın 19-da Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindəki erməni silahlı qüvvələri bir sıra geniş miqyaslı hərbi təxribatlar və terror hücumları törətdi. Bütün bu təxribatların qarşısının alınması, üçtərəfli Bəyanatın müddəalarının icrasının təmin olunması, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya

quruluşunun bərpa edilməsi məqsədilə bölgədə lokal xarakterli antiterror tədbirlərinə başlandı. Cəmi 23 saat 43 dəqiqə ərzində erməni separatçıları ağ bayraq qaldırmağa məcbur oldular.

Allah dünyanı və insanı yaratdı. Dünya tarixini yazan və yaradanlar isə insanlar oldu. "Tarixi yaradanlar olmasaydı, onu yazanlar da olmazdı" qənaəti məhz burdan yaranır. Dünyada tarix haqqında yazanlar çox olsa da, tarixi yaradanların sayı azdır. Çünki tarix yaratmaq tarix yazmaqdan qat-qat çətin və məsuliyyətlidir. Belə bir tarixi isə biz 27 sentyabr 2020-ci ildə yazdıq. Bu tarixi yazanlar isə öz canlarından keçən, Qarabağımızı azad görmək istəyən, 30 illik həsrətə son qoyan, adlarını tarixə ömürlük yazan şəhidlərimiz oldu. Bu tarixin başlanğıcı Azərbaycanda müstəqillik əldə edilməsində böyük xidməti olan, vətəndaş müharibəsinin qarşısını alan, Azərbaycanda hüquqi demokratik cəmiyyəti quran, Azərbaycanın memarı Ulu Öndər Heydər Əliyev olmuşdur. O, Azərbaycanımızı Şuşasız, Laçınsız, Kəlbəcərsiz, Zəngilansız, Ağdamsız və s. işğal altında olan ərazilərsiz təsəvvür etmədiyini söyləyirdi və tam əminliklə deyirdi: "Arzu edirəm ki, sizinlə birlikdə gedək Şuşaya. Gedəcəyik, inanın ki, gedəcəyik. Şuşa tək şuşalılar üçün yox, hər bir azərbaycanlı üçün əziz bir anlayışdır. Hər bir azərbaycanlı üçün iftixar nöqtəsidir. Azərbaycanın gözüdür."

Ata vəsiyyətini, ata arzusunu, ata əminliyini ata etibarının layiqli davamçısı, Azərbaycanı dünyaya tanıdan Möhtərəm Prezidentimiz bunları layiqincə yerinə yetirdi. Prezident İlham Əliyev iki əsr ərzində yeganə ağır problemimiz olan Qarabağ münaqişəsini həll etdi. Yoluna qoyulması mümkün olmayan, hər dəfə yenidən alovlandanda minlərlə insanın, ailənin faciəsinə çevrilən, regionun bu günü və gələcəyi üçün ən böyük təhdid kimi qalan bu münaqişəni "Dəmir Yumruq"un zərbəsi ilə cəmi 44 gündə həll etdi.

Bəs nə idi bu qələbənin sirri? Cavab verirəm: milli həmrəylik, çevik hərbi manevrlər, xalq birliyi, qətiyyətli siyasi iradə, düzgün və düşünülmüş hərbi strategiya, güclü və müasir ordu, təsirli informasiya siyasəti, tarixi missiya, Vətən sevgisi, qüdrətli dövlət – bu müsbət xüsusiyyətlərin vəhdəti, birləşməsi.

ADPU-nin nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin müəllimi- Aidə Qurban qızı Musayeva